

WYŻSZA SZKOŁA
Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi

XIII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA
METODYCZNO-NAUKOWO-PRZEDMIOTOWA

*Masaż wyzwaniem
dla współczesnej medycyny
i kosmetologii*

04-06.04.2019 r.

PATRONAT HONOROWY

Polski Komitet Olimpijski
Polish Olympic Committee

PREZYDENT MIASTA ŁODZI
HANNA ZDANOWSKA

PARTNERZY

Polskie Towarzystwo Fizjoterapii
Member of the World Confederation for Physical Therapy

Polskie Towarzystwo Fizjoterapii Oddział Łódzki

ŁÓDZKA
SPECJALNA
STREFA
EKONOMICZNA

HABYS®
for perfect massage

LurguS
www.diamasazu.pl

Contractubex®
Żel do leczenia blizn
Plastry na noc o intensywnym działaniu

PATRONI MEDIALNI

ORGANIZATOR

WYŻSZA SZKOŁA
Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi

Patronat Naukowy:
Przewodniczący: prof. dr hab. n. med. Tadeusz Biegański
dr Elżbieta Ciejka
dr Marek Kiljański
dr Bogusława Kowacka
dr Paweł Piątkowski
dr Katarzyna Malinowska
mgr Anna Drobnik

We współpracy z:
Lwowski Zawodowy Colleg Hotelowo-Turystycznego i Restauracyjnego Serwisu

Patronat Organizacyjny:
Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Fizjoterapii: dr Marek Kiljański
Łódzki Oddział Polskiego Towarzystwa Fizjoterapii: dr Marcin Szczepanik

Komitet organizacyjny:
Dr Paweł Piątkowski - przewodniczący

Członkowie:
dr Elżbieta Ciejka
dr Bogusława Kowacka
mgr Anna Drobnik
Aleksandra Mysiakowska
Magdalena Kubiak

CZWARTEK 04.04.2019 r.

09:00 - 09:45	Rejestracja uczestników Konferencji
10:00 - 10:15	Uroczyste otwarcie Konferencji
10:15 - 10:35	Wręczenie statuetek za rozwój i popularyzację masażu w Polsce
10:35 - 11:05	Prof. Henryk Jordan masażystą?, (30 min.) mgr Leszek Magiera Szkoła Masażu BIO- Relax w Krakowie
11:05 - 11:20	PRZERWA
11:20 - 12:20	Wprowadzenie do masażu tkanek głębokich - pokaz, (60 min.) dr Marcin Wytrzązek Wyższa Szkoła Edukacji i Terapii im. prof. Kazimierzy Milanowskiej w Poznaniu
14:25 - 14:40	Masaż w praktyce fizjoterapeutycznej, (30 min.) doc Krzysztof Gieremek (1,2) dr Wojciech Cieśla (2) 1. Katedra Podstaw Fizykoterapii. AWF w Katowicach 2. Katedra Fizjoterapii. Wydział Turystyki i Promocji Zdrowia GWSH w Katowicach
12:50 - 13:05	PRZERWA
13:05 - 13:45	Biologiczne podstawy sprężystego odkształcania tkanek – masaż medyczny, (40 min.) mgr Henryk Pawlak (1,2) 1. Klinika Masażu Medycznego. Centrum Edukacyjno-Profilaktyczne Zespołu Tkanki Wiotkiej w Wrocławiu 2. Collegium Masażu Medycznego, Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi
13:45 - 14:25	Integracyjna funkcja powięzi lędźwiowo-biodrowej i zwojów pnia współczulnego odcinka lędźwiowego kręgosłupa - pokaz, (40 min.) mgr Sara Józwiak (1,2) 1. Klinika Masażu Medycznego, Centrum Edukacyjno-Profilaktyczne Zespołu Tkanki Wiotkiej w Wrocławiu 2. Collegium Masażu Medycznego, Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi
14:25 - 14:40	PRZERWA
14:40 - 14:55	FIRMA HABYS
14:55 - 15:25	Zrozum anatomię, postaw diagnozę, przeprowadź terapię. Analiza problemu bólów głowy, (30 min.) Rafał Uryzaj (1,2) 1. Centrum Szkoleniowe Rafała Uryzaja 2. Studium Terapii Tkanek Miękkich
15:25 - 15:50	Zastosowanie technik tkanek miękkich w ujęciu układów krążenia i oddechowego, (25 min.) Paweł Szeklicki Centrum Szkoleniowe Rafała Uryzaja, Gdańsk
15:50 - 16:05	PRZERWA
16:05 - 16:20	Spastyczność poudarowa - możliwości terapii - programy lekowe, (15 min.) dr Dariusz Lewera Merz
16:20 - 17:00	Masaż relaksacyjny energetyzujący - pokaz masażu, (40 min.) mgr Leszek Magiera Szkoła Masażu BIO-Relax w Krakowie
17:00- 17.30	Nowe tendencje w żywieniu w procesie kształcenia w Lwowskim Zawodowym Collegu Hotelowo-Turystycznym i Restauracyjnym Serwisu we Lwowie, (30 min.) Irina Kondratyk, nauczyciel metodyk, Lwowski Zawodowy Colleg Hotelowo-Turystycznego i Restauracyjnego Serwisu

PIĄTEK 05.04.2019 r.

WARSZTATY

08:00 - 09:30

Metody pracy z tkankami miękkimi w zaburzeniach układu krążeniowo-oddechowego,

Paweł Szeklicki,
Centrum Szkoleniowe Rafała Uryzaja

Diagnostyka i badanie jamy brzusznej na potrzeby masażu,

Rafał Uryzaj
Centrum Szkoleniowe Rafała Uryzaja, Studium Terapii Tkanek Miękkich

Techniki tkanek miękkich w bólach stopy z paluchem koślawym,

Bogusława Kowacka
Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu, Studium Terapii Tkanek Miękkich

KONFERENCJA

10:00 - 10:40

Masaż profilaktyczny pleców, (40 min.)

dr Ryszard Pawelec (1)
dr Wojciech Laber (2)
mgr Wojciech Tomasz Laber (2,3)
1. Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, Wydział Nauk o Sporcie, Katedra Sportu Paraolimpijskiego.
2. Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu, Wydział Nauk o Zdrowiu, Katedra Fizjoterapii
3. Specjalistyczny Zakład Profilaktyczno-Lecznicy, Sp. z o.o. „PROVITA” we Wrocławiu

10:40 - 11:20

Psychiatria o masażu - kiedy pacjent chce być chory?, (40 min.)

dr n. med. Piotr Wierziński
Indywidualna Praktyka Lekarska w Łodzi

11:20 - 11:35

PRZERWA

11:35 - 11:55

Aktywizacja seniorów z wykorzystaniem formy masażu profilaktycznego, (20 min.)

dr hab. Anna Cabak
Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie, Wydział Rehabilitacji

11:55 - 12:05

FIRMA LURGUS

12:05 - 12:35

Terapia mięśniowo-powięziowa w zespołach górnego otworu klatki piersiowej”, (30 min.)

dr Bogusława Kowacka (1)
dr Elżbieta Ciejka (1,2)
1. Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi
2. WZZOZ Centrum Leczenia Chorób Płuc i Rehabilitacji w Łodzi

12:35 - 12:50

PRZERWA

12:50 - 13:10

Integracyjna funkcja struktur dołu podkolanowego, a aparat wyprostny kolana, (20min.)

mgr Sebastian Pusiarski (1,2)
1. Dolnośląski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 13 dla Niewidomych i Słabowidzących
2. Collegium Masażu Medycznego, Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi

13:10 - 13:20

FIRMA TROMED ZAOPATRZENIE MEDYCZNE

13:20 - 13:50

Wpływ masażu klasycznego odcinka lędźwiowo-krzyżowego kręgosłupa na ukrwienie kończyn dolnych, (30 min.)

mgr Katarzyna Dyla (1)
dr Piotr Józefowski (2)
dr Wojciech Laber (2)
dr Roman Haider (2)
mgr Wojciech Tomasz Laber (2,3)
dr Ryszard Pawelec (4)
1. Absolwentka Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu, Wydział Nauk o Zdrowiu, Katedra Fizjoterapii
2. Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu, Wydział Nauk o Zdrowiu, Katedra Fizjoterapii
3. Specjalistyczny Zakład Profilaktyczno-Lecznicy, Sp. z o.o. „PROVITA” we Wrocławiu
4. Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, Wydział Nauk o Sporcie, Katedra Sportu Paraolimpijskiego

PIĄTEK 05.04.2019 r.

13:50 - 14:30

Integracyjna funkcja powięzi szerokiej uda - pokaz, (40 min.)

mgr Dariusz Fielek (1,2,11)
 mgr Lucyna Nagórska (3,4,11)
 mgr Cezary Nenczak (5,6,11)
 dr Kamil Piątkowski (7,9,11)
 dr Paweł Piątkowski (8,9,10,11)
 1. „Solanki” Uzdrawisko Inowrocław Sp. z o.o.
 2. Medyczo-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Inowrocławiu
 3. Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Gniezno
 4. NZ OZ Rehabilitacja Lecznicza, Trzemeszno
 5. Wojewódzki Zespół Szkół Policealnych, Sztum
 6. Szpitale Polskie, Sztum
 7. Centrum Medyczne, Szpital Św. Rodziny, Łódź
 8. Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. WAM. Klinika Ortopedii i Traumatologii w Łodzi
 9. Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi
 10. Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi
 11. Collegium Masażu Medycznego, Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi

14:30 - 14:45

PRZERWA

14:45 - 15:15

Masaż w stomatologii - schorzenia stawu skroniowo żuchwowego (SSŻ), (30min.)

dr Piotr Pawłowski (1)
 dr Paweł Piątkowski (2,3,4,5)
 1. Klinika stomatologiczna Estetyka w Łodzi
 2. Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. WAM. Klinika Ortopedii i Traumatologii w Łodzi
 3. Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi
 4. Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi
 5. Collegium Masażu Medycznego, Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi

15:15 - 15:25

FIRMA GUNA

15:25 - 16:05

Sprężyste odkształcanie struktur czynnego narządu ruchu – tkanki mięśniowej - pokaz, (40 min.)

mgr Dariusz Fielek (1,2,11)
 mgr Lucyna Nagórska (3,4,11)
 mgr Cezary Nenczak (5,6,11)
 dr Kamil Piątkowski (7,9,11)
 dr Paweł Piątkowski (8,9,10,11)
 1. „Solanki” Uzdrawisko Inowrocław Sp. z o.o.
 2. Medyczo-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Inowrocławiu
 3. Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Gniezno
 4. NZ OZ Rehabilitacja Lecznicza, Trzemeszno
 5. Wojewódzki Zespół Szkół Policealnych, Sztum
 6. Szpitale Polskie, Sztum
 7. Centrum Medyczne, Szpital Św. Rodziny, Łódź
 8. Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. WAM. Klinika Ortopedii i Traumatologii w Łodzi
 9. Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi
 10. Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi
 11. Collegium Masażu Medycznego, Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi

16:05 - 16:20

PRZERWA

16:20 - 17:00

Stymulacja receptorów sprężystym odkształcaniem w zależności od ich budowy - pokaz, (40 min.)

mgr Dariusz Fielek (1,2,11)
 mgr Lucyna Nagórska (3,4,11)
 mgr Cezary Nenczak (5,6,11)
 dr Kamil Piątkowski (7,9,11)
 dr Paweł Piątkowski (8,9,10,11)
 1. „Solanki” Uzdrawisko Inowrocław Sp. z o.o.
 2. Medyczo-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Inowrocławiu
 3. Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Gniezno
 4. NZ OZ Rehabilitacja Lecznicza, Trzemeszno
 5. Wojewódzki Zespół Szkół Policealnych, Sztum
 6. Szpitale Polskie, Sztum
 7. Centrum Medyczne, Szpital Św. Rodziny, Łódź
 8. Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. WAM. Klinika Ortopedii i Traumatologii w Łodzi
 9. Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi
 10. Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi
 11. Collegium Masażu Medycznego, Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi

17:00 - 17:30

Ekonomiczne aspekty kształcenia zawodowego w Lwowskim Zawodowym Collegu Hotelowo-Turystycznym i Restauracyjnym Serwisu we Lwowie,

Irina Stasiw, wykładowca ekonomiki, Lwowski Zawodowy Colleg Hotelowo-Turystyczny i Restauracyjny Serwisu

SOBOTA 06.04.2019 r.

WARSZTATY

08:00 - 09:00

**Drenaż limfatyczny a układy membranowe ciała - znaczenie terapii na bazie najnowszych donie-
sień naukowych**

Piotr Żerebiec
Andrzej Czapłygin
Medyczne Studium Zawodowe im Stanisławy Leszczyńskiej w Zamościu

Masaż Braussa

Michał Łaz, Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu

Diagnostyka stopy oraz elementy zaopatrzenie ortopedycznego stosowane w podologii,

Anna Troczyńska
Tromed - zaopatrzenie medyczne

KONFERENCJA

09:00 - 09:40

**3-warstwowy masaż grzbietu połączony z mobilizacją połączeń międzykręgowych - pokaz, (40
min.)**

mgr Piotr Chyliński
Wyższa Szkoła Mazowiecka, Wydział Nauk Medycznych w Warszawie

09:40 - 10:10

Odpowiedzialność prawna masażyстів, (30 min.)

Agnieszka Przybył
Towarzystwo Ubezpieczeń Inter Polska SA

10:10 - 10:25

PRZERWA

10:25 - 11:05

Migrena - diagnostyka i współczesne kierunki leczenia, (40 min.)

dr Bartosz Bielecki
Uniwersytecki Szpital Kliniczny im WAM. Klinika Neurologii i Udarów Mózgu w Łodzi

11:05 - 11:35

**Wykorzystanie masażu Shantala podczas zajęć prowadzonych Metodą Ruchu Rozwijającego
Weroniki Sherborne, (30 min.)**

mgr Marta Pokorska (1,2,3)
1. Akademia Wychowania Fizycznego im. Józefa Piłsudskiego w Warszawie
2. EduMedica - Policealna Szkoła Medyczna w Pabianicach
3. Collegium Masażu Medycznego, Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi

11:35 - 11:50

PRZERWA

11:50 - 12:00

WYSTĄPIENIE SPONSORA

12:00 - 12:30

Masaż w podologii, (30 min.)

mgr Marek Wolny
Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1 w Poznaniu

12:30 - 12:45

Relacja z pikniku nauczycieli masażu i masażyстів w Inowrocławiu - 2018 r.", (15 min.)

mgr Dariusz Fielek (1,2)
1. „Solanki” Uzdrawisko Inowrocław Sp. z o.o.
2. Medyczno-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Inowrocławiu

SPIS STRESZCZEŃ

Metody pracy z tkankami miękkimi w zaburzeniach układu krążeniowo-oddechowego.....	8
Techniki tkanek miękkich w bólach stopy z paluchem koślawym	8
Diagnostyka i badanie jamy brzusznej na potrzeby masażu	8
Drenaż limfatyczny a układy membranowe ciała - znaczenie terapii na bazie najnowszych doniesień naukowych	9
Diagnostyka stopy oraz elementy zaopatrzenie ortopedycznego stosowane w podologii.....	9
Masaż Breussa	9
Wprowadzenie do masażu tkanek głębokich - pokaz	10
Prof. Henryk Jordan masażystą?	10
Masaż w praktyce fizjoterapeutycznej	11
Biologiczne podstawy sprężystego odkształcania tkanek – masaż medyczny.....	12
Integracyjna funkcja powięzi lędźwiowo-biodrowej i zwojów pnia współczulnego odcinka lędźwiowego kręgosłupa - pokaz.....	13
Zrozum anatomie, postaw diagnozę, przeprowadź terapię. Analiza problemu bólów głowy	14
Zastosowanie technik tkanek miękkich w ujęciu układów krążenia i oddechowego	15
Masaż relaksacyjny energetyzujący - pokaz masażu.....	15
Psychiatria o masażu - kiedy pacjent chce być chory?	16
Masaż profilaktyczny pleców.....	16
Aktywizacja seniorów z wykorzystaniem formy masażu profilaktycznego	17
Terapia mięśniowo-powięziowa w zespołach górnego otworu klatki piersiowej.....	18
Integracyjna funkcja struktur dołu podkolanowego, a aparat wyprostny kolana	19
Wpływ masażu klasycznego odcinka lędźwiowo-krzyżowego kręgosłupa na ukrwienie kończyn dolnych	20
Integracyjna funkcja powięzi szerokiej uda - pokaz	22
Masaż w stomatologii - schorzenia stawu skroniowo żuchwowego (SSŻ).....	23
Sprężyste odkształcanie struktur czynnego narządu ruchu – tkanki mięśniowej - pokaz.....	24
Stymulacja receptorów sprężystym odkształcaniem w zależności od ich budowy - pokaz.....	25
3-warstwowy masaż grzbietu połączony z mobilizacją połączeń międzykręgowych - pokaz.....	26
Odpowiedzialność prawna masażyście.....	27
Migrena - diagnostyka i współczesne kierunki leczenia.....	28
Wykorzystanie masażu Shantala podczas zajęć prowadzonych Metodą Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne.....	29
Masaż w podologii	30

Paweł Szeklicki

Centrum Szkoleniowe Rafała Uryzaja

Metody pracy z tkankami miękkimi w zaburzeniach układu krążeniowo-oddechowego

Warsztat będzie posiadał część teoretyczną jak i praktyczną, w której uczestnicy poznają anatomię, topografię oraz patologiczne wzorce restrykcji układu krążeniowo – oddechowego, kręgosłupa szyjnego oraz śródpiersia w interakcji z układem mięśniowo – powięziowym.

Rafał Uryzaj

Centrum Szkoleniowe Rafała Uryzaja

Studium Terapii Tkanek Miękkich

Diagnostyka i badanie jamy brzusznej na potrzeby masażu

Warsztat ma na celu przybliżenie tematyki diagnostyki różnicowej jamy brzusznej przed przystąpieniem do terapii z pacjentem. Istnieje wiele dolegliwości oraz stanów chorobowych, które mogą zagrażać zdrowiu lub życiu, a które mogą dawać dolegliwości bólowe takie jak ból grzbietu, stawu ramiennego, rejonu pachwiny czy powodować bóle pseudokolkowe. Diagnostyka różnicowa jamy brzusznej ma na celu wyeliminowanie ewentualnych „czerwonych flag” będących sygnałem, że terapia jest całkowicie przeciwwskazana, a pacjent powinien zostać skierowany na badania komplementarne. Warsztat ma stanowić niezbędne narzędzie diagnostyczne dla każdego terapeuty.

Bogusława Kowacka

Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu, Studium Terapii Tkanek Miękkich

Techniki tkanek miękkich w bólach stopy z paluchem koślawym

Paluch koślawy jest zniekształceniem złożonym, wielopłaszczyznowym i z tego powodu powinien być leczony wraz z towarzyszącymi mu zniekształceniami w obszarze całej stopy.

Jest to zniekształcenie dynamiczne. Obserwuje się paluch koślawy w stawie śródstopno - paliczkowym lub między-paliczkowym, lub tzw „ bunion”. Dysfunkcja rozwija się najczęściej jako następstwo stopy płaskiej. Patologia dotyczy układu kostnego, jednak kluczową rolę w powstaniu paluchów koślawych mają mięśnie i tkanka łączna. Szczególnie osłabienie mięśni krótkich i długich stopy oraz patologie tkanki łącznej mogą być przyczyną powstania paluchów koślawych. Warsztat prezentuje pracę technikami tkanek miękkich w bólach stopy z paluchem koślawym.

Drenaż limfatyczny a układy membranowe ciała - znaczenie terapii na bazie najnowszych doniesień naukowych

Uwzględnienie układów membranowych ciała to nowoczesne spojrzenie na leczenie obrzęków limfatycznych o różnej etiologii. Koncepcja powstała w wyniku analizy zależności anatomiczno – fizjologicznych. Holistyczne spojrzenie na leczenie obrzęków, zyskuje coraz większe uznanie wśród pacjentów i terapeutów. Stanowi połączenie szkoły niemieckiej drenażu limfatycznego z osteopatyczną koncepcją pracy na tkankach i narządach. Uzupełnieniem jest dokładna analiza napięć /restrykcji/ w strukturach mięśniowo – powięziowych, mających kluczowe znaczenie w powstawaniu obrzęków. Membrany (cylindry) ciśnieniowe jako zawory blokujące prawidłowy przepływ chłonki (analiza anatomiczno – fizjologiczna, badanie oraz sposoby normalizacji struktur jako wiodący temat warsztatu terapeutycznego). Warsztat poruszać będzie także, zagadnienia relacji połączeń przepony z osierdziem, opłucną i otrzewną, pracę na przejściu piersiowym-lędźwiowym. Ponadto poruszony zostanie aspekt diagnostyki i pracy w obrębie mięśni dna miednicy, mięśniach pochyłych i łąkach żylnych.

Michał Łaz

Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu

WZZOZ Centrum Leczenia Chorób Płuc i Rehabilitacji w Łodzi, oddział w Tuszynie

Masaż Breussa

Masaż Breussa to energetyczno -manualny masaż kręgosłupa, ma zastosowanie zarówno w masażach leczniczych jak i masażach profilaktycznych przywracających równowagę tkankom miękkim. Masaż ten może poprzedzać zabiegi medycyny manualnej. W czasie warsztatu przedstawione zostaną elementy Masażu Breussa w połączeniu z technikami mobilizacji stawów kręgosłupa.

Anna Troczyńska

Tromed - Zaopatrzenie medyczne

Diagnostyka stopy oraz elementy zaopatrzenie ortopedycznego stosowane w podologii

Program warsztatów obejmuje:

- Diagnostyka stopy za pomocą podografu oraz podoskanera 2D
- Wkładki ortopedyczne – rodzaje i zastosowanie dla danej dysfunkcji stopy
- Elementy zaopatrzenie ortopedycznego w obrębie stopy i stawu skokowego

dr Ryszard Pawelec (1)
dr Wojciech Laber (2)
mgr Wojciech Tomasz Laber (2,3)

1. Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, Wydział Nauk o Sporcie, Katedra Sportu Paraolimpijskiego.
2. Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu, Wydział Nauk o Zdrowiu, Katedra Fizjoterapii
3. Specjalistyczny Zakład Profilaktyczno-Leczniczy, Sp. z o.o. „PROVITA” we Wrocławiu

Masaż profilaktyczny pleców

Bardzo duże obciążenia treningowe, częste starty, brak regularnej odnowy biologicznej czy odpowiednio prowadzanych ćwiczeń kompensacyjnych są przyczyną dolegliwości bólowych umiejscowionych na plecach. Dotyczy to wielu dyscyplin sportowych a w szczególności tych, w których mocno przeciążamy kręgosłup, np. siatkówka, koszykówka, piłka ręczna, gimnastyka, tenis, podnoszenie ciężarów. Wielogodzinna praca zawodowa również przyczynia się do coraz powszechniejszych bólów pleców. W takich zawodach jak stomatolog, kierowca, kasjer, listonosz czy kosmetyczka działania profilaktyczne powinny być obowiązkowo wpisane w codzienny rytm dnia. Jednym ze skuteczniejszych środków profilaktycznych jest regularnie aplikowany odpowiedni masaż.

dr n. med. Piotr Wierziński
Indywidualna Praktyka Lekarska w Łodzi

Psychiatria o masażu - kiedy pacjent chce być chory?

Wielu pacjentów zgłasza szereg objawów chorobowych, ale często są one wyolbrzymione albo nieadekwatne do przyczyn dolegliwości. Niekiedy utrzymują się mimo procesu leczniczego, u niektórych pojawiają się nowe dolegliwości, które uprzednio nie występowały. Czy taki pacjent jest pacjentem urojeniowym?, czy taki pacjent agrawuje objawy chorobowe?, a może ma zaburzenia somatyzacyjne. Na przestrzeni lat częstość występowania zaburzeń somatyzacyjnych wzrosła i stanowi w wielu krajach duży problem społeczny. Wykład będzie próbą usystematyzowania wiedzy na temat zaburzeń psychosomatycznych oraz przedstawienia najistotniejszych problemów psychiatryczno-psychologicznych związanych z zaburzeniami nazywanymi somatyzacją.

mgr Katarzyna Dyla (1)
dr Piotr Józefowski (2)
dr Wojciech Laber (2)
dr Roman Haider (2)
mgr Wojciech Tomasz Laber (2,3)
dr Ryszard Pawelec (4)

1. Absolwentka Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu, Wydział Nauk o Zdrowiu, Katedra Fizjoterapii
2. Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu, Wydział Nauk o Zdrowiu, Katedra Fizjoterapii
3. Specjalistyczny Zakład Profilaktyczno-Lecznicy, Sp. z o.o. „PROVITA” we Wrocławiu
4. Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, Wydział Nauk o Sporcie, Katedra Sportu Paraolimpijskiego

Wpływ masażu klasycznego odcinka lędźwiowo-krzyżowego kręgosłupa na ukrwienie kończyn dolnych

Masaż jest jedną z najstarszych form leczniczego oddziaływania na organizm człowieka. W ostatnich 20-30 latach zyskał wyjątkową popularność, jako naturalna metoda lecznicza. Może zastąpić bądź uzupełnić terapię farmakologiczną, a nawet chirurgiczną. (1).

Fizjologicznie masaż jest procesem złożonym. Wywołuje liczne reakcje lokalne lub ogólne co prowadzi do regulacji homeostazy organizmu. Reakcje ustroju na masaż mogą być zmienne, zależą od czynników takich jak: wiek, płeć, stan zdrowia czy rodzaju przyjmowanych leków. Uwzględniając to, należy stosować indywidualnie dobrane bodźce, które spowodują zamierzone reakcje. Cechy te decydują o doborze technik wykonywania masażu i ich dostosowaniu do potrzeb pacjenta pod względem siły, czasu trwania i tempa. (2).

Miejscowa reakcja organizmu, taka jak rumień oraz wzrost temperatury wynika z bezpośredniego działania na tkanki objęte masażem oraz reakcji humoralnej i chemicznej. Działanie ogólnoustrojowe to pobudzenie układu nerwowego, który pośrednio jest w stanie wpłynąć na układy i narządy organizmu na zasadzie reakcji odruchowych i odpowiedzi z kory mózgowej. Jednocześnie następuje modyfikacja w składzie chemicznym tkanek i płynów ustrojowych szczególnie we krwi (2).

Wykonując zabieg masażu nie ma możliwości obiektywnego pomiaru siły dostarczanego bodźca. Dawkowanie bodźca masażu dobiera się empirycznie lub według subiektywnych odczuć pacjenta. Aby uzyskać wyniki pomiarowe ważne jest monitorowanie i analiza zmian zachodzących podczas zabiegu i po jego zakończeniu. (3).

Metodą obserwacji reakcji naczyniowych może być pomiar temperatury ciała. Temperatura ukazuje zachodzące patologiczne procesy w organizmie, manifestujące się jej podwyższeniem i jest jednym z podstawowych wskaźników diagnostycznych. Na podwyższonej temperaturze skóry ma wpływ stan jej ukrwienia oraz lokalne przepływy krwi, ponieważ jest ona zmiennocieplna (poikilotermiczna), w przeciwieństwie do jam czaszki i trzewi, które są stałocieplne (homeotermiczne). Podwyższenie bądź obniżenie temperatury prowokuje zmiany zakresu emitowanego promieniowania podczerwonego. (3).

Pomiarem do badania zmian naczyniowych jest obrazowanie termowizyjne przy pomocy którego można stwierdzić wzrost ukrwienia w masowanym odcinku i poza nim. Badanie termograficzne jest przydatne do obserwacji skuteczności i celowości wykonywanych zabiegów z zakresu fizjoterapii oraz masażu klasycznego. (3, 4).

Znając oddziaływanie masażu na organizm oraz segmentarne unerwienie ciała i związane z nim reakcje odruchowe, podjęto próbę zbadania i oceny wpływu masażu klasycznego odcinka lędźwiowo-krzyżowego kręgosłupa na wywołanie zmian ukrwienia kończyn dolnych, z zastosowaniem metody badawczej za pomocą termowizji.

Badania przeprowadzono na grupie czterdziestu trzech studentów Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu w przedziale wiekowym 21-28 lat. Masaż klasyczny przeprowadzono jednokrotnie. Studentów zakwalifikowano do grupy badawczej na podstawie odpowiednich kryteriów z uwzględnieniem wieku, płci, braku schorzenia w odcinku lędźwiowo-krzyżowym kręgosłupa, braku chorób naczyniowych, braku menstruacji, nie występowania podwyższonej temperatury ciała co mogło by wypaczyć wyniki badawcze. Badanie odbywało się w pomieszczeniu o temperaturze powietrza od 20 °C do 24 °C, wilgotności na poziomie 45 - 55%. Są to warunki zalecane przez Europejskie Stowarzyszenie Termologiczne, które pozwalają na uzyskanie rzetelnych i miarodajnych wyników. (5).

Badania termowizyjne dokonano czterema pomiarami używając kamery termowizyjnej firmy FLIR® model E50.

Pierwszy pomiar przeprowadzono przed wykonaniem masażu klasycznego w trzech okolicach: odcinku lędźwiowo-krzyżowym kręgosłupa, tylnej powierzchni ud oraz tylnej powierzchni podudzi w pozycji leżącej z odległości jednego metra.

Drugi pomiar przeprowadzono bezpośrednio po wykonaniu 12 minutowego masażu klasycznego obejmującego mięśnie grzbietu po obu stronach kręgosłupa w odcinku lędźwiowo-krzyżowym, oraz górnej części mięśnia pośladkowego wielkiego. Zastosowano chwyt głaskania, rozcierania, ugniatania, oklepywania, wibracji oraz roztrząsania, zgodnie z metodyką zabiegową. Masaż wykonano z zastosowaniem obojętnego środka poślizgowego.

dr Piotr Pawłowski (1)
dr Paweł Piątkowski (2,3,4,5)

1. Klinika stomatologiczna Estetyka w Łodzi
2. Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. WAM. Klinika Ortopedii i Traumatologii w Łodzi
3. Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi
4. Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi
5. Collegium Masażu Medycznego, Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi

Masaż w stomatologii - schorzenia stawu skroniowo-żuchwowego (SSŻ)

Istnieje wiele schorzeń dotyczących stawów skronio-żuchwowych. Do najczęstszych należą: ostre zapalenia stawów pochodzenia bakteryjnego, wielostawowe zapalenia reumatoidalne i kostne zniekształcające zapalenie zwyrodniające. Guzy nowotworowe stawu skroniowo-żuchwowego występują rzadko i są leczone w specjalistycznych ośrodkach szpitalnych. Wśród nich rozróżnia się: guzy łagodne, kostniaki, i kostniako chrzęstniaki oraz guzy złośliwe, mięsaki kościopochodne i mięsaki kosciochrzęstnopochoodne. Również częstą przyczyną są złamania wyrostków żuchwy podczas wypadków samochodowych. Wiele jednostek chorobowych z dolegliwościami bólowymi okolicy stawu skroniowo-żuchwowego z którymi pacjenci zgłaszają się do stomatologa nie ma swojej przyczyny w zębach. Bogata i skomplikowana anatomia tej okolicy sprawia że bardzo często są to złożone struktury zależności pomiędzy układem nerwowym, krwionośnym, kostnym, stawami, mięśniami, powięziami i samymi zębami. Część z nich daje się łatwo wyeliminować działaniami stomatologicznymi, chociażby działaniami protetycznymi. Często jednak dotyczą osób z pozoru ze zdrowymi i obecnymi wszystkimi zębami. Wiele z takich przypadków, niezwykle uciążliwych w praktyce stomatologicznej, nie może zostać rozwiązana bez współpracy z fizjoterapeutą, masażyście. Większość bowiem przypadków bólowych okolicy stawu skroniowo-żuchwowego dotyczy problemów różnych struktur tkankowych min. nerwów, naczyń krwionośnych, mięśni, powięzi, tkanki kostnej całego tego regionu i nie tylko. Osiągnięcia z dziedziny anatomii biomechaniki i neurofizjologii wykazują, że w przypadku dysfunkcji czaszkowo-żuchwowej lekarz dentysta odgrywa rolę koordynatora między specjalnością mu przypisaną a dziedzinami zajmującymi się korekcją postawy ciała (fizjoterapia) i ustaleniem prawidłowego widzenia obuocznego (okulista, ortoptysta). Stwierdza się w zależności między zębami a postawą ciała. Impulsy nerwowe z receptorów przyzębia oddziałują nie tylko na mięśnie okoruchowe, ale również na mięśnie obręczy kończyn górnych, dzięki występującym połączeniom z ośrodkami nerwowymi zlokalizowanymi w jądrze czuciowym nerwu trójdzielnego i przy udziale tworów siatkowatego. Twór siatkowaty kontroluje jądro rdzeniowe, z którego bierze początek XI para nerwów czaszkowych (nerw dodatkowy) oraz pęczek siatkowo-rdzeniowy. Nerw dodatkowy unerwia mięśnie mostkowo-obojęczkowo-sutkowe oraz mięśnie czworoboczne, odpowiedzialne za położenie przestrzenne obręczy kończyn górnych. Włókna nerwowe pochodzące z pęczka siatkowo-rdzeniowego zaopatrują mięśnie tylne szyi, które między innymi biorą udział w odwróceniu okołoruchowym, oraz mięśnie przykręgosłupowe, będące mięśniami postawy ciała. Odchylenie od poziomu obręczy kończyn górnych powoduje nie uchronnie zmiany ułożenia przestrzennego obręczy kończyn dolnych. Odchylenie od płaszczyzny poziomej może być homolateralne lub kontrilateralne. Zmiany mogą dotyczyć w napięciu mięśni np. mięśni unoszących żuchwę, przywodzących żuchwę, mięśnie nad- i podgnykowe, mięśni mostkowo-obojęczkowo- sutkowych, mięśni piersiowych większych, prostego brzucha, mięśni skośnych zewnętrznych brzucha, mięsień czworoboczny, najszerzy grzbietu, mięśnie międzykręgowe mięśnie czworoboczne lędźwi. Praktyka pokazuje że działania fizjoterapeutyczne a w tym masaż medyczny poprzez odpowiednie sprężyste odkształcanie tkanek, wykazują dużą skuteczność terapeutyczną. Często brak podjęcia współpracy z fizjoterapeutą, masażyście doprowadza do zniszczenia prac protetycznych czy własnych zębów pacjenta. Zostanie omówione najistotniejsze postępowanie w leczeniu pacjentów z dolegliwościami bólowymi okolicy stawu skroniowo-żuchwowego.

mgr Dariusz Fielek (1,2,11)
mgr Lucyna Nagórska (3,4,11)
mgr Cezary Nenczak (5,6,11)
dr Kamil Piątkowski (7,9,11)
dr Paweł Piątkowski (8,9,10,11)

1. „Solanki” Uzdrawisko Inowrocław Sp. z o.o.
2. Medyczo-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Inowrocławiu
3. Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Gniezno
4. NZ OZ Rehabilitacja Lecznicza, Trzemeszno
5. Wojewódzki Zespół Szkół Policealnych, Sztum
6. Szpitale Polskie, Sztum
7. Centrum Medyczne, Szpital Św. Rodziny, Łódź
8. Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. WAM. Klinika Ortopedii i Traumatologii w Łodzi
9. Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi
10. Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Łodzi
11. Collegium Masażu Medycznego, Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi

Stymulacja receptorów sprężystym odkształcaniem w zależności od ich budowy - pokaz

Mikroskopowe twory czuciowe, które występują w wielkiej ilości w całym organizmie przybierają różne postaci. Z obszaru czucia powierzchniowego wnikają w głąb do obszaru czucia głębokiego. Przystosowane są do odbierania różnorodnych bodźców, informują organizm o zagrożeniach.

Bodźcom czuciowym odbieranym przez skórę odpowiadają różnorodne zakończenia nerwów- ciała krańcowe (receptory). Położone na różnej głębokości skóry receptory ze względu na swoją budowę spełniają różne funkcje. Mają różnorodny kształt i stopień nachylenia w stosunku do powierzchni skóry (naskórka).

Z morfologicznego punktu widzenia receptory skóry znajdujące się w tkance podskórnej, można podzielić na wolne zakończenia nerwowe oraz końcowe narządy nerwowe otoczone torebką (łakotki dotykowe Merkla, ciała dotykowe Meissnera, ciała opuszkowe Krauzego, ciała blaszkowate Vatera-Pacinięgo, ciała Ruffiniego).

Wspólną cechą wszystkich zakończeń nerwowych w skórze jest to, że nie są rozsięte równomiernie ale tworzą niewielkie skupiska. Dla wszystkich rodzajów czucia skóra jest narządem składającym się z miejsc wysoce wrażliwych na bodźce. W obrębie każdego miejsca wrażliwego na dany rodzaj czucia znajdują się punkty największej wrażliwości, które odpowiadają skupionym w skórze receptorom danego rodzaju czucia. Do największej przestrzeni zmysłowej organizmu – skóry dochodzą nerwy układu autonomicznego. Większość nerwów skóry powstaje z przedłużenia nerwów mózgowo-rdzeniowych. Włóknom nerwowym nerwów mózgowo-rdzeniowych i autonomicznego układu nerwowego skóry towarzyszą naczyń krwionośne.

Narządy czucia powierzchniowego i głębokiego zasadniczo budową nie różnią się od siebie. Różnice dotyczą głównie topografii. Fizjologiczne czucie głębokie występuje przeważnie tylko przy współdziałaniu czucia skórno i głębokiego. W mięśniach znajdują się zarówno czuciowe zakończenia nerwowe kontrolujące czynność mięśni jak i gałęzie mięśniowe nerwu zawierającego liczne włókna czuciowe. Oprócz mięśni czuciowe zakończenia nerwowe występują w tkance łącznej, zarówno podskórnej, jak również w przestrzeniach łącznotkankowych, torebkach stawowych, ścięgnie, powięzi, troczkach. Należy pamiętać, że sploty nerwowe okołonaczyniowe, które towarzyszą naczyń krwionośnym, należą do przewodnictwa czucia głębokiego.

W masażu medycznym świadome wywołanie odruchu receptorów, swoistego bodźca, nawet o niewielkiej intensywności, spowoduje powstanie stanu czynnego.

Zmieniając geometrię i mechanikę cytoszkieletu, możemy wpływać na reakcje biochemiczne, nie wywołując zmian w ich wnętrzu.

Wykorzystując świadomie biologiczne właściwości przestrzeni zmysłowej organizmu możemy wpływać na poprawę metabolizmu materii i energii oraz metabolizmu informacji.

3-warstwowy masaż grzbietu połączony z mobilizacją połączeń międzykręgowych - pokaz

Nowa podstawa programowa nauczania kwalifikacji świadczenia usług w zakresie masażu uwzględnia pojęcie masażu profilaktycznego i leczniczego. Analizując znaczenie tych pojęć musimy się zastanowić czego ta profilaktyka i terapia może dotyczyć. Odnosząc się do problemów funkcjonalnych przeciętnego przedstawiciela współczesnego społeczeństwa należy uwzględnić powszechnie występujące dolegliwości i ograniczenia ruchomości kręgosłupa spowodowane wielogodzinnym przebywaniem w nieprawidłowej pozycji siedzącej.

Proponowana profilaktyka oraz terapia tych dolegliwości i ograniczeń powinna rozpoczynać się od dokładnej diagnostyki funkcjonalnej pacjenta: badanie podmiotowe i przedmiotowe obejmujące podstawowe testy funkcjonalne uzupełnione o oględziny oraz palpacje. Diagnostyka powinna być przeprowadzana przed każdym zabiegiem oraz po każdym zabiegu masażu. Uzupełnieniem proponowanej profilaktyki oraz terapii powinny być instruktarze ćwiczeń dla pacjenta do samodzielnego codziennego ich wykonywania w domu.

Większość wykonywanych powszechnie zabiegów masażu grzbietu obejmują jedynie powierzchowne i pośrednie warstwy mięśniowe. Jakikolwiek dolegliwości bólowe kręgosłupa wywołują natomiast patologiczne napięcie obronne głównie mięśni głębokich przykręgosłupowych czyli mięśni grupy poprzeczno-kolcowej: skręcających krótkich i długich, wielodzielnych i półkolcowych oraz międzypoprzecznych i międzykolcowych. W prezentacji przedstawione zostanie autorskie opracowanie wielowarstwowego masażu relaksacyjnego grzbietu połączonego z mobilizacją połączeń międzykręgowych oraz instruktarzem samodzielnymi ćwiczeń elongacyjnych dla pacjenta.

Przedstawione zostają również autorskie kryteria oceny wykonania tego rodzaju zabiegu do wykorzystania w metodyce nauczania i egzaminowania zarówno dla techników masażystów jak i dla fizjoterapeutów.

Kryteria oceny wykonania zabiegu:

I. Analiza zlecenia na wykonanie zabiegu:

- anatomia czynnościowa obszaru zabiegu 5 pkt.

II. Analiza wskazań i przeciwwskazań do wykonania zabiegu

- wywiad i oględziny pola zabiegowego
- ocena funkcjonalna zakresu ruchomości 5 pkt.

III. Czynności przygotowawcze do zabiegu:

- stanowisko pracy – stół, wałki, ręcznik itp.
- pacjent – pozycja, pole zabiegowe itp.
- masażysta – ręce, środek poślizgowy itp.
- ocena palpacyjna stanu napięcia i naprężenia tkanek
- koordynacja wykonania czynności przygotowawczych 5 pkt.

IV. Czynności wykonawcze zabiegu:

Część wstępna – masaż relaksacyjny powierzchowny:

- opracowanie wstępne naskórka i skóry właściwej
- opracowanie tkanki podskórnej i powięzi mięśniowych
- opracowanie dostępnych przyczepów mięśniowych
- opracowanie warstw mięśniowych powierzchownych
- opracowanie warstw mięśniowych pośrednich 10 pkt.

Część właściwa – masaż relaksacyjny głęboki:

- odsunięcie mięśni pośrednich od linii wyrostków kolczystych
- opracowanie mięśni głębokich techniką głaskania i rozciągania
- opracowanie mięśni głębokich techniką ugniatania poprzez uciski
- mobilizacja połączeń międzykręgowych kręgosłupa
- opracowanie końcowe naskórka i skóry właściwej 10 pkt.

Contractubex®

Skuteczne leczenie blizn

Contractubex® plastry na noc to skuteczny preparat do leczenia blizn po zabiegach chirurgicznych i ortopedycznych (m. in. haluksy i endoprotezy). Substancje czynne zawarte w preparacie w sposób aktywny pobudzają proces gojenia skóry i zapobiegają przerostowi powstającej blizny.

NOWOŚĆ!

- Zapobiega nadmiernemu bliznowaceni
- Łagodzi zaczerwienienie, swędzenie i uczucie napięcia skóry
- Poprawia elastyczność i strukturę tkanki blizny

Contractubex® plastry na noc jest dostępny w aptece bez recepty.

Przed użyciem zapoznaj się z ulotką, która zawiera wskazania, przeciwwskazania, dane dotyczące działań niepożądanych i dawkowanie oraz informacje dotyczące stosowania produktu leczniczego, bądź skonsultuj się z lekarzem lub farmaceutą, gdyż każdy lek niewłaściwie stosowany zagraża Twojemu życiu lub zdrowiu.

Zalety

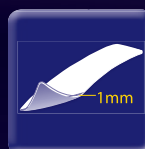
Proste stosowanie na noc

Stosowanie nowego plastra Overnight Intensive Patch co noc (na 6 do maksymalnie 12 godzin) umożliwia komfortową terapię blizn nawet w trudno dostępnych okolicach ciała.

Terapia większych i mniejszych blizn po operacjach chirurgicznych

Plaster posiada aktywnie działające składniki na całej powierzchni (12cm x 3cm), dlatego też można go przycinać wg potrzeb lub stosować kilka plastrów naklejanych obok siebie (w przypadku dużych blizn).

Niezwykle cienki i miękki

Intensywnie działający plaster Contractubex® do stosowania na noc wspomaga proces gojenia się skóry. Jest wygodny w stosowaniu, samoprzylepny i można go bezboleśnie usunąć, co ma niewątpliwie duże znaczenie w przypadku świeżych i tkliwych blizn, np. po zabiegach chirurgicznych.

Reguluje proces tworzenia się blizn

Aby blizna stała się mniej widoczna i miękka zaleca się stosowanie plastra przez okres przynajmniej trzech miesięcy po zagojeniu się rany.

WIĘCEJ NA www.contractubex.pl

WYŻSZA SZKOŁA
Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi

STUDIA I STOPNIA KOSMETOLOGIA

- podologia
- spa i odnowa biologiczna z elementami dietetyki
- wizaż i stylizacja

DIETETYKA

- dietetyka medyczna
- psychodietetyka
- dietetyka sportowa

PEDAGOGIKA

- pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna
- pedagogika resocjalizacyjna z elementami socjoterapii
- coaching
- asystent osoby starszej z elementami andragogiki

STUDIA II STOPNIA KOSMETOLOGIA

- podolog
- trycholog
- chemia kosmetyczna w biznesie
- masaż w pracy z ciałem i fitness
- menadżer ośrodków spa i wellness

DIETETYKA

- dietetyk wieku dziecięcego
- żywienie kliniczne
- psychodietetyka z elementami obesitologii
- dietetyka w odnowie biologicznej i sporcie
- diet trener personalny

PEDAGOGIKA

- opiekun osoby starszej
- pedagogika opieki i wychowania
- resocjalizacja w środowisku otwartym
- menadżer projektów społeczno-kulturowych
- trener biznesu
- pedagogika wieku dziecięcego z integracją sensoryczną

STUDIA JEDNOLITE MAGISTERSKIE PSYCHOLOGIA

- psychologia społeczno-wychowawcza
- psychologia kliniczna
- psychologia biznesu

FIZJOTERAPIA *

- fizjoterapia w uzdrowiskach
- fizjoterapia i rekreacja seniorów

PRAWO *

- prawo medyczne
- prawo sądowe
- prawo finansowo-gospodarcze z elementami prawa podatkowego

* w przygotowaniu

STUDIA ONLINE STUDIA PODYPLOMOWE

www.medyk.edu.pl

